

**Міністерство освіти і науки України
Центральноукраїнський національний технічний університет**

**Економічний факультет
Кафедра «Економіка, менеджмент та комерційна діяльність»**

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
за другим (магістерським)
рівнем вищої освіти**

**Методичні вказівки
до написання кваліфікаційної роботи**

Галузь знань: 07 – Управління та адміністрування
Спеціальність: 073 «Менеджмент»
Освітньо-професійна програма «Управління фінансово-економічною
безпекою»

Затверджено на засіданні кафедри
«Економіка, менеджмент та
комерційна діяльність»,
Протокол №12 від 26.05.2022 р.,

**Кропивницький
2022**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти: метод. вказівки: галузь знань: 07 – Управління та адміністрування, спеціальність 073 «Менеджмент», освітньо-професійна програма «Управління фінансово-економічною безпекою», курс навчання: другий / [уклад.: О. М. Левченко, А. О. Левченко, Т. Ф. Рябоволик, І. О. Андрощук, Н. С. Пітел, Т.А. Немченко]; М-во освіти і науки України, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. Кропивницький: ЦНТУ, 2022. 55 с.

Рецензенти – доктор економічних наук, професор Музиченко А.С.;
кандидат економічних наук, доцент Сторожук О.В.

Методичні вказівки визначають мету, завдання, тематику, організаційні аспекти написання та захисту кваліфікаційних робіт для здобувачів вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Управління фінансово-економічною безпекою».

Укладачі:

О.М. Левченко – д.е.н., професор кафедри «Економіка, менеджмент та комерційна діяльність»,

А.О. Левченко – к.е.н., професор кафедри «Економіка, менеджмент та комерційна діяльність»,

Т.Ф. Рябоволик – к.е.н., доцент кафедри «Економіка, менеджмент та комерційна діяльність».

І.О. Андрощук – к.е.н., доцент кафедри «Економіка, менеджмент та комерційна діяльність»,

Н.С. Пітел – к.е.н., доцент кафедри «Економіка, менеджмент та комерційна діяльність».

Т.А. Немченко – к.е.н., асистент кафедри «Економіка, менеджмент та комерційна діяльність».

Відповідальний за випуск – д.е.н., проф. О.М. Левченко

©СUNТУ, 2022

© Левченко О.М.

© Левченко А.О.

© Рябоволик Т.Ф.

© Андрощук І.О.

© Пітел Н.С.

© Немченко Т.А.

2022

ЗМІСТ

	стор.
Вступ	4
1. Загальні положення	5
2. Вимоги до написання кваліфікаційної роботи	6
2.1. Вибір теми кваліфікаційної роботи	6
2.2. Структура кваліфікаційної роботи	10
3. Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи	13
4. Порядок захисту кваліфікаційної роботи	17
4.1. Рецензування та допуск до захисту кваліфікаційної роботи	17
4.2. Організація захисту кваліфікаційної роботи на засіданні екзаменаційної комісії	19
4.3. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи	20
5. Дослідна діяльність здобувача вищої освіти за другим (магістерським) рівнем	22
6. Рекомендації до написання розділів кваліфікаційної роботи	22
6.1. Теоретико-методологічний розділ	22
6.2. Дослідницько-аналітичний розділ	24
6.3. Проектно-рекомендаційний розділ	29
7. Вимоги доброчесності у кваліфікаційній роботі	31
Список рекомендованих джерел	32
Додатки	37
Додаток А. Зразок титульного аркуша	38
Додаток Б. Зразок заяви на виконання кваліфікаційної роботи	39
Додаток В. Зразок завдання на виконання кваліфікаційної роботи	40
Додаток Д. Приклад оформлення змісту кваліфікаційної роботи	41
Додаток Ж. Форма переліку наукових публікацій	42
Додаток З. Зразок оформлення анотації	43
Додаток К. Зразок оформлення відгуку наукового керівника	44
Додаток Л. Зразок оформлення зовнішньої рецензії	45
Додаток М. Зразок оформлення титульного аркуша ілюстративних матеріалів	46
Додаток Н. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015	47

ВСТУП

Вимоги до кваліфікаційної роботи розроблено з урахуванням Закону України «Про вищу освіту», інструкцій Міністерства освіти і науки України, Стандарту вищої освіти України із галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності: 073 Менеджмент другого (магістерського) рівня, «Положення про організацію навчального процесу в Центральноукраїнському національному технічному університеті», Положення про кваліфікаційну роботу за другим (магістерським) рівнем вищої освіти для присудження ступеня вищої освіти «Магістр», з яким можна ознайомитись за посиланням <http://www.kntu.kr.ua/doc/pkrm.pdf>

Магістр – другий рівень вищої освіти особи, яка на основі ступеня вищої освіти бакалавр/ освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання професійних завдань та обов'язків (робіт) інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності, передбачених для первинних посад у певному виді діяльності.

Кваліфікаційна робота є підсумковою кваліфікаційною роботою, яка дає можливість виявити рівень засвоєння здобувача вищої освіти теоретичних знань та практичної підготовки, здатність до самостійної роботи за обраною спеціальністю на первинних посадах відповідно до узагальненого об'єкта діяльності.

Кваліфікаційна робота є одним із видів індивідуальних робіт здобувача вищої освіти, оригінальним, завершеним науковим дослідженням у галузі знань «Управління та адміністрування» та містить сукупність результатів, положень, що пропонуються для публічного захисту.

Основними результатами успішного виконання кваліфікаційної роботи є поглиблення і підтвердження здобувачем вищої освіти теоретичних і практичних знань з обраної спеціальності, набутих при вивченні професійно-орієнтованих дисциплін, вироблення умінь при вирішенні конкретних практичних завдань, які здійснюються на підприємствах, в установах, організаціях.

Для успішного виконання кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти повинен мати міцні теоретичні знання з питань, що розглядаються у відповідних навчальних дисциплінах.

У даних методичних вказівках розглядаються загальні питання організації виконання, проведення захисту кваліфікаційних робіт для здобувачів вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Управління фінансово-економічною безпекою».

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Кваліфікаційна робота виконується відповідно до напрямів наукових і прикладних досліджень та має засвідчити: рівень професійної підготовки здобувача вищої освіти; вміння застосовувати здобуті у закладі вищої освіти знання для розв'язання складних науково-практичних завдань; свідоме засвоєння знань та їх систематизацію; наявність у здобувача навичок наукової роботи; здатність критично й креативно мислити та вміння аргументувати власну точку зору.

Керівником кваліфікаційної роботи призначається, за погодженням завідуючого кафедри, викладач, який має науковий ступінь доктора або кандидата наук, вчене звання.

Науковий керівник кваліфікаційної роботи керує підготовкою роботи, в т.ч.:

- консультує з методів дослідження;
- контролює процес самостійної роботи здобувача вищої освіти;
- формує разом із здобувачем вищої освіти завдання та план кваліфікаційної роботи;
- надає допомогу в розробці календарного графіку виконання кваліфікаційної роботи;
- рекомендує необхідну літературу, довідкові та статистичні матеріали, інші джерела для опрацювання за темою роботи;
- проводить систематичні, визначені розкладом консультації;
- контролює хід виконання роботи частинами та загалом (етапний контроль).

Кваліфікаційна робота виконується на основі поглибленого вивчення спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури, передового досвіду з обраної проблеми, а також результатів власних досліджень реального об'єкта з метою вирішення визначених наукових та прикладних завдань у сфері майбутньої професійної діяльності.

Кваліфікаційна робота повинна містити результати власних теоретичних і прикладних досліджень.

Мета виконання кваліфікаційної роботи – визначення рівня підготовленості здобувача вищої освіти до розв'язання комплексу наукових і прикладних завдань відповідно до узагальненого об'єкта діяльності на основі застосування системи теоретичних знань і практичних навичок, отриманих у процесі всього періоду навчання.

Виконання кваліфікаційної роботи забезпечує:

- систематизацію, закріплення, розширення та застосування знань здобувача вищої освіти під час виконання конкретних науково-дослідних і прикладних завдань;
- розвиток навичок самостійної роботи;
- оволодіння методикою дослідження при вирішенні наукових та прикладних проблем.

Кваліфікаційна робота має бути написана державною мовою, науковим стилем, логічно й аргументовано.

Тематика кваліфікаційних робіт повинна бути актуальною та пов'язаною з напрямком науково-дослідних робіт кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності.

Робота, представлена на здобуття другого (магістерського) рівня освіти, має сприяти вирішенню конкретних економічних, соціальних, організаційних завдань, або комплексу прикладних проблем.

Обов'язковими умовами роботи є: конкретний прикладний характер результатів дослідження; вирішення проблеми на підставі інтеграції спеціальних знань із глибоким розумінням суті управління. Висновки роботи мають бути обґрунтованими. Окрім цього, в роботі мають бути подані відомості, що характеризують наукову (творчу) і практичну цінність одержаних результатів дослідження.

Для якісного формулювання теми роботи до встановленого терміну, згідно графіку навчального процесу, здобувачі подають на кафедру заяви про обраний напрямок дослідження. Розподіл здобувачів між керівниками здійснює та затверджує завідувач кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності.

Уточнені теми кваліфікаційних робіт та їх наукові керівники затверджуються наказом ректора.

Основні етапи підготування та виконання кваліфікаційної роботи:

- вибір та затвердження теми;
- складання та затвердження завдання на кваліфікаційну роботу;
- проведення досліджень;
- опрацювання та викладення результатів досліджень;
- оформлення кваліфікаційної роботи;
- попередній захист кваліфікаційної роботи на випусковій кафедрі та допуск її до захисту у екзаменаційній комісії (ЕК);
- зовнішнє рецензування кваліфікаційної роботи;
- захист кваліфікаційної роботи на засіданні ЕК.

2. ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Вибір теми кваліфікаційної роботи

Тема кваліфікаційної роботи має відображати основну ідею, завдання, положення, які необхідно дослідити. Критерієм вибору теми дослідження є її актуальність щодо сучасних тенденцій розвитку науки і практики в галузі управління.

Теми кваліфікаційних робіт формуються відповідно до напрямів науково-дослідної тематики випускової кафедри, сучасних досягнень науки у предметній області сфери професійної діяльності.

Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт

1. Організація системи економічної безпеки суб'єктів господарювання (на прикладі).
2. Управління комплексним забезпеченням економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності (на прикладі).
3. Організація інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності системи економічної безпеки підприємства (на прикладі).
4. Організаційно - правове забезпечення функціонування системи економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності (на прикладі).
5. Управління системою забезпечення економічної безпеки підприємства (на прикладі).
6. Механізм управління системою фінансово - економічною безпеки банківських установ (на прикладі).
7. Управління системою корпоративної безпеки суб'єктів господарської діяльності (на прикладі).
8. Міжнародний досвід та міжнародні стандарти забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності.
9. Механізми взаємодії суб'єктів забезпечення економічної безпеки з правоохоронними органами.
10. Механізми управління системою економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності (на прикладі).
11. Організаційно - правове забезпечення захисту комерційної таємниці як складової фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності (на прикладі).
12. Інноваційні технології забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності (на прикладі).
13. Організаційно - правові основи протидії недобросовісній конкуренції в системі економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності (на прикладі).
14. Моделювання систем економічної безпеки суб'єктів господарювання (на прикладі).
15. Механізм забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності (на прикладі).
16. Механізми протидії зовнішнім загрозам економічній безпеці суб'єктів господарювання (на прикладі).
17. Технології попередження внутрішніх загроз економічній безпеці суб'єктів господарської діяльності (на прикладі).
18. Організаційно - правові основи протидії промислому шпигунству в системі економічної безпеки суб'єктів господарювання (на прикладі).
19. Організація системи забезпечення надійності персоналу суб'єктів господарської діяльності (на прикладі).
20. Організаційно-правове забезпечення економічної безпеки банківських установ в Україні (на прикладі).

21. Управління системою забезпеченням економічної безпеки суб'єктів господарювання при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності (на прикладі).
22. Організація протидії ризикам в системі економічної безпеки суб'єктів господарювання (на прикладі).
23. Організація та управління майновою безпекою суб'єктів господарювання (на прикладі).
24. Технології розв'язання корпоративних конфліктів в системі економічної безпеки суб'єктів господарювання (на прикладі).
25. Механізми протидії протиправним поглинанням та захопленням підприємств як складові системи економічної безпеки суб'єктів господарювання (на прикладі).
26. Планування діяльності щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності (на прикладі).
27. Стратегічне управління системою забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності (на прикладі).
28. Організація системи економічної безпеки у інвестиційній діяльності суб'єктів господарювання (на прикладі).
29. Організація системи безпеки суб'єктів господарювання у надзвичайних ситуаціях діяльності та у ситуаціях невизначеності (на прикладі).
30. Організація системи економічної безпеки фінансово -промислових груп (на прикладі).
31. Управління системою фінансово-економічної безпеки виробничої фірми (на прикладі).
32. Конкурентна розвідка як елемент комплексної системи фінансово - економічної безпеки підприємства (на прикладі).
33. Управління системою забезпечення безпеки інвестиційної діяльності банку (на прикладі).
34. Економіко-математичні моделі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства (на прикладі).
35. Організація і управління системою протидії тероризму на повітряному транспорті як складової економічної безпеки авіакомпанії. (на прикладі)
36. Управління системою забезпечення економічної безпеки аеропорту (на прикладі).
37. Управління системою забезпечення безпеки кредитування банківськими установами підприємств України (на прикладі).
38. Формування стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах глобалізації (на прикладі).
39. Організація системи попередження терористичних актів на транспорті (на прикладі).
40. Організація системи попередження терористичних актів як складова економічної безпеки підприємства (на прикладі).
41. Системний та ситуаційний підхід у керуванні службою економічної безпеки підприємства (на прикладі).

42. Моделі забезпечення економічної безпеки банку (на прикладі).
43. Управління системою безпеки на транспортних підприємствах (на прикладі).
44. Організація і управління системою забезпечення інформаційної безпеки підприємства (на прикладі).
45. Комп'ютерне моделювання забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства (на прикладі).
46. Забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства в процесі стратегічного управління (на прикладі).
47. Організація і управління системою безпеки на залізничному транспорті (на прикладі).
48. Стратегія безпеки зовнішньої діяльності підприємства (на прикладі).
49. Ефективність використання інформаційних технологій при забезпеченні фінансово-економічної безпеки підприємств (на прикладі).
50. Організація та управління системою економічною безпеки авіаційної компанії (на прикладі).
51. Моніторинг загроз фінансово-економічної безпеки функціонування підприємства та методи їх запобігання (на прикладі).
52. Організація та управління системою забезпечення безпеки діяльності банківських установ в Україні (на прикладі).
53. Комплексна система забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств (на прикладі).
54. Міжнародний досвід забезпеченні економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності та його використання в умовах України (на прикладі).
55. Комплексне забезпечення безпеки діяльності банку (на прикладі).
56. Управління системою економічної безпеки підприємства в кризових умовах (на прикладі).
57. Методи оцінки зовнішніх загроз економічної безпеки підприємства (на прикладі).
58. Організація системи забезпечення надійності персоналу банківських установ (на прикладі).
59. Організація системи забезпечення економічної безпеки на пасажирському авіатранспорті (на прикладі).
60. Організація системи безпеки на залізничному транспорті (на прикладі).
61. Управління системою захисту інформації з обмеженим доступом в банках України (на прикладі).
62. Управління системою економічної безпеки підприємства в умовах недобросовісної конкуренції (на прикладі).
63. Організація системи забезпечення інформаційної безпеки підприємства (на прикладі).
64. Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки діяльності підприємства (на прикладі).

65. Організація та управління системою безпеки торговельного підприємства (на прикладі).

66. Інформаційно-аналітичне забезпечення безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства (на прикладі).

67. Організація захисту комерційної таємниці на підприємстві (на прикладі).

68. Організація системи економічної безпеки автотранспортного підприємства (на прикладі).

69. Організація забезпечення безпеки комерційної діяльності підприємства (на прикладі).

70. Управління системою забезпечення особистої безпеки керівників (на прикладі).

71. Організація системи забезпечення надійності персоналу торговельного підприємства (на прикладі).

72. Організація системи кадрової безпеки підприємства (на прикладі).

73. Організація системи забезпечення надійності персоналу торговельного підприємства (на прикладі).

74. Організація комплексного забезпечення безпеки діяльності підприємства (на прикладі).

75. Організація забезпечення інформаційної безпеки банків (на прикладі).

76. Забезпечення економічної безпеки підприємства шляхом керування знаннями персоналу.

77. Організація і управління системою забезпечення фінансово - економічної безпеки спільних підприємств (на прикладі).

78. Організація системи забезпечення фінансово-економічної безпеки будівельної фірми (на прикладі).

79. Організація системи забезпечення економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємств (на прикладі).

80. Дослідження інформаційної компоненти фінансово-економічної безпеки підприємства.

81. Кіберзлочинність як основна загроза фінансово-економічної безпеки підприємства.

82. Управління фінансовими ризиками в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

У назві теми зазначається об'єкт (підприємство/організація/ державна установа), за матеріалами якого виконувалася робота. Назва теми повинна бути чіткою, лаконічною та містити однозначне тлумачення.

Закріплення теми кваліфікаційної роботи, призначення наукового керівника та консультантів (у разі потреби) затверджується наказом ректора ЗВО.

2.2. Структура кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота складається із:

- титульної сторінки;
- заяви;
- завдання;
- відгуку наукового керівника;
- рецензії з організації (місця переддипломної практики);
- зовнішньої рецензії доктора або кандидата економічних наук (міжкафедральної);
- списку наукових публікацій здобувача вищої освіти;
- довідки методично-організаційного відділу ЦНТУ про наукову діяльність;
- анотації;
- змісту з визначенням сторінок тексту кваліфікаційної роботи;
- переліку умовних позначень;
- вступу;
- основної частини (трьох основних розділів, з яких I – теоретико-методологічний, II – дослідницько-аналітичний, III – проектно-рекомендаційний);
- висновків;
- списку використаних джерел;
- додатків.

Титул є першою сторінкою кваліфікаційної роботи і оформлюється відповідно до вимог Стандарту та вимог закладу вищої освіти (Додаток А).

Після титульного аркуша розміщується *заява* здобувача вищої освіти на виконання кваліфікаційної роботи, підписана здобувачем, його науковим керівником та затверджена завідувачем випускової кафедри (Додаток Б).

Завдання на кваліфікаційну роботу містить мету, об'єкт і предмет дослідження, розгорнутий зміст (план) роботи, календарний графік виконання роботи (Додаток В). *Завдання* затверджується керівником кваліфікаційної роботи та завідувачем випускової кафедри.

У кваліфікаційній роботі подається *перелік умовних скорочень*, якщо в ній вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо.

Зміст кваліфікаційної роботи визначається її темою і відображається в плані, що затверджується науковим керівником, розміщується безпосередньо після переліку умовних скорочень, починаючи з нової сторінки. Зміст включає: вступ; послідовно перелічені назви усіх розділів і підрозділів; висновки; список використаних джерел; додатки.

Приклад оформлення *змісту* кваліфікаційної роботи наведено в Додатку Д.

У *вступі* кваліфікаційної роботи зазначаються: проблема, що потребує вирішення, ступінь її дослідження; обґрунтовується актуальність обраної теми, мета і завдання; формулюється об'єкт і предмет дослідження, елементи

наукової новизни, практична значущість, методи наукових досліджень, апробація результатів на підприємствах, організаціях, установах (у разі наявності). Обсяг вступу, як правило, не повинен перевищувати 3-4 сторінок.

Актуальність теми подається у вигляді критичного аналізу та напрямів розв'язання проблеми, обґрунтування необхідності досліджень для підприємств, організацій та установ.

Мета та завдання роботи повинні бути чітко сформульованими та відображати тематику дослідження.

Об'єкт дослідження кваліфікаційної роботи – це процес або явище, що створює проблемну ситуацію і обрані для вивчення.

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є соціально-економічні закономірності функціонування та розвитку об'єкта, різноманітні його якості, властивості, тощо. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Методи досліджень – спосіб набуття достовірних наукових знань, умінь та практичних навичок у різних сферах діяльності.

Елементи наукової новизни повинні мати узагальнюючий характер і містити власні висновки та рекомендації з предмету дослідження.

Практична значущість повинна містити результати самостійно проведених досліджень, що можуть бути впроваджені в діяльність підприємств, установ, організацій.

Апробація результатів роботи має містити назви статей, тез доповідей, підготовлених за матеріалами роботи, виступи на науково-практичних конференціях. Перелік наукових публікацій магістра наводиться на окремому аркуші за формою, що наведена в Додатку Ж, який розміщується перед анотацією та не нумерується.

Основна частина кваліфікаційної роботи складається з розділів (теоретико-методологічний, дослідницько-аналітичний, проектно-рекомендаційний) і підрозділів, які мають бути взаємопов'язані, а матеріал – викладеним послідовно і логічно із критичним аналізом теоретичних положень, статистичних даних, інформації різноманітного характеру. У кінці кожного розділу формулюються висновки зі стислим викладенням наведених у ньому результатів наукових і прикладних досліджень.

У *висновках* кваліфікаційної роботи підбиваються підсумки проведеного дослідження, наводяться одержані наукові та практичні результати, рекомендації щодо їх науково-практичного використання.

Формулювання висновків повинно базуватися на матеріалах основної частини роботи відповідно до поставлених завдань. Для формулювання висновків та ґрунтовних пропозицій рекомендується апробація основних положень дослідження на наукових заходах.

Обсяг висновків, як правило, не повинен перевищувати 3-4 сторінок.

До *списку використаних джерел* слід включати джерела, на які у тексті є посилання, а також ті, які використано при викладі конкретних наукових

положень. Список складається із законодавчих актів, нормативних матеріалів, вітчизняної та зарубіжної наукової, спеціальної літератури, фахових видань, інформаційних ресурсів Інтернету.

У *додатках* наводяться допоміжні матеріали: копії документів, витяги із законодавчо-нормативних документів, звіти, інструкції / положення / правила, результати соціологічних та маркетингових досліджень, громіздкі таблиці, рисунки тощо.

Рекомендований обсяг кваліфікаційної роботи – 100-120 сторінок. До цього обсягу не включають список використаних джерел та додатки. Допускається відхилення в межах $\pm 10\%$.

В *анотації*, обсяг якої складає до 800 знаків, зазначаються прізвище та ініціали студента, назва кваліфікаційної роботи, основний зміст та результати дослідження. Ключові слова (слова специфічної термінології за темою, які найчастіше зустрічаються у роботі) наводяться у називному відмінку. Кількість ключових слів – 5-7. Анотація подається українською мовою і розміщується на окремому аркуші разом з ключовими словами. Анотація розміщується безпосередньо перед змістом кваліфікаційної роботи, номер на ній не проставляється. Приклад оформлення анотації наведено в Додатку 3.

3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Вимоги до оформлення основного тексту та використаних джерел. Оформлення кваліфікаційної роботи має відповідати загальним вимогам до наукових робіт згідно з Національним стандартом України ДСТУ 8302:2015.

Текст кваліфікаційної роботи набирають в текстовому редакторі Microsoft Word через 1,5 міжрядкові інтервали (29-30 рядків на сторінці), друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм); шрифт текстового редактора – Word Times New Roman, розмір 14 мм. Поля: зліва – 30 мм, справа – не менше 10-15 мм, зверху і знизу – 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту – однаковою.

Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки. Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту по центру сторінки (без крапки).

Зміст має відповідати плану роботи. На сторінці зі змістом навпроти кожної складової кваліфікаційної роботи проставляються номери сторінок, які вказують на початок викладення матеріалу.

Якщо у роботі наводяться маловідомі скорочення, нові символи, позначення, то їх перелік надається перед вступом і вноситься до змісту як «Перелік умовних позначень». Перелік умовних позначень надається у

вигляді окремого списку. Перелік слід друкувати у дві колонки, у лівій за абеткою наводять скорочення, у правій - детальне розшифрування.

Нумерація. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, додатків, рисунків, таблиць подають арабськими цифрами без знака №.

Нумерація сторінок кваліфікаційної роботи має бути наскрізною (включаючи ілюстрації) і проставлятися у правому верхньому куті аркуша без крапки.

Першою сторінкою є титульний аркуш, який входить до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші, аркушах завдання та аркуші змісту номер сторінки не ставиться.

Нумерації не підлягають: заява, список наукових публікацій, відгук наукового керівника, зовнішня та міжкафедральна рецензії, анотація.

Нумерація сторінок проставляється, починаючи з другої сторінки «Вступу».

На титульному аркуші зазначають повну назву міністерства/ відомства, закладу вищої освіти, випускової кафедри; тему роботи; дані про здобувача вищої освіти, наукового керівника та консультанта, місто та рік подання кваліфікаційної роботи до захисту. Скорочення у назвах міністерства/відомства, вищого навчального закладу та теми кваліфікаційної роботи не допускаються.

Текст основної частини кваліфікаційної роботи поділяють на розділи та підрозділи. Кожний розділ починають з нової сторінки.

Складові кваліфікаційної роботи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» не нумерують.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», без крапки, а потім з нового рядка друкують заголовок розділу великими літерами.

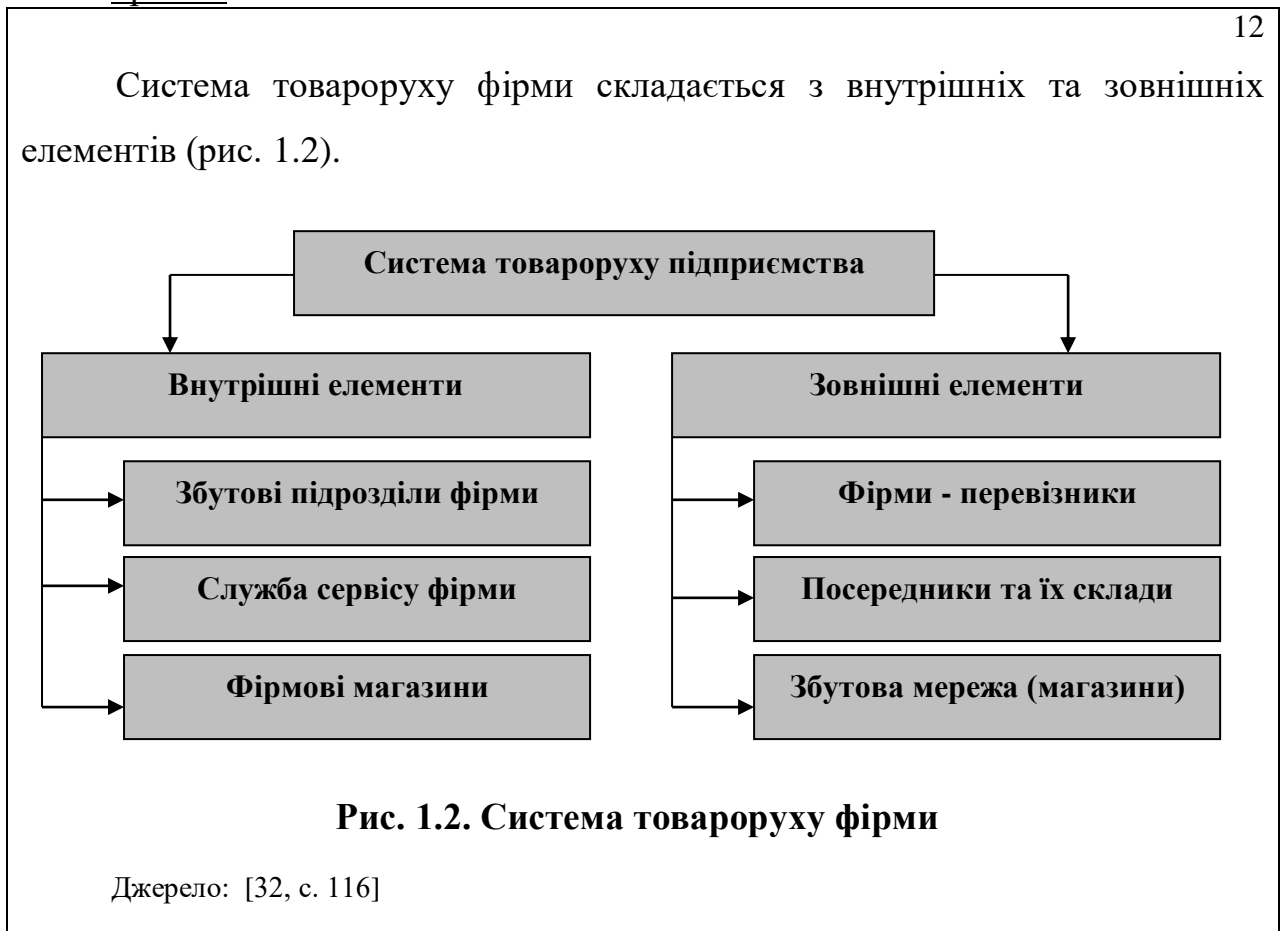
Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. Наприкінці номера підрозділу ставиться крапка. Наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу), за якою у тому ж рядку зазначають заголовок підрозділу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Наприкінці заголовка крапки не ставлять.

Зразок:

7
<p>РОЗДІЛ 1</p> <p>ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ</p> <p>СИСТЕМИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА</p> <p>1.1. Сутність категорії фінансово-економічна безпека</p> <p>У сучасних умовах ринкової економіки ...</p>

Оформлення посилань на інформаційні джерела. Під час роботи з різними джерелами науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, оскільки найменше скорочення може спотворити зміст, викладений автором. Посилання в тексті на джерела наводять у квадратних дужках із зазначенням джерела та сторінки. Перша цифра у квадратних дужках відповідає номеру джерела у списку використаних джерел, друга – номеру сторінки (наприклад, [32, с. 85]).

Зразок:

Наприкінці кваліфікаційної роботи наводиться *список використаних джерел*. До цього списку включаються публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, на які є посилання в роботі. Всі джерела вказуються мовою видання. Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40) рекомендовано переглянути за посиланням file:///C:/Users/User/Downloads/Pryklady_DSTU_8302_2015.pdf.

Оформлення допоміжних матеріалів. Допоміжними матеріалами є: ілюстрації (схеми, діаграми, графіки, креслення тощо), формули, таблиці, додатки.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації

складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації через крапку. Наприклад, Рис. 1.2. – другий рисунок першого розділу. Номер, назва ілюстрації та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією, відокремлених крапкою.

Ілюстрації слід наводити безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрацію, розміри якої більше формату А4, рекомендується розміщувати у додатках.

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді таблиць. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті. При цьому по тексту слово «таблиця» пишуть скорочено, наприклад «... у табл. 2.1». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації скорочено пишуть слово «дивись», наприклад «див. табл. 3.2».

Таблиці нумерують арабськими цифрами наскрізною нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться у додатках. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, таблиця 2.1 – перша таблиця другого розділу.

Назву таблиці друкують жирним шрифтом малими літерами (крім першої великої) і розміщують над таблицею. Назва має бути стислою і відбивати зміст таблиці.

Зразок:

25

Вибір посередників на кожному рівні каналу збуту базується на одному із трьох підходів до визначення ступеня інтенсивності використання каналу, що наведені в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Підходи до визначення інтенсивності використання каналів збуту

Вид розподілу	Характеристика
Селективний розподіл, або цілеспрямований збут	кількість заохочуваних посередників більше одного, але менше загальної кількості готових зайнятися продажем товару
Інтенсивний розподіл	передбачений для товарів повсякденного попиту і потребує великої кількості оптових і роздрібних торговців
Розподіл на правах винятковості (ексклюзивний)	обмеженій кількості оптових і роздрібних торговців надається виняткове право реалізації товару фірми в межах збутових територій

Джерело: [20, с. 18]

Формули нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули в розділі, відокремлених крапкою. Номер формули зазначають на рівні формули у круглих дужках у крайньому правовому положенні, наприклад: (2.1) (перша формула другого розділу). Посилання на формули надають порядковим номером формули в дужках, наприклад: «... у формулі (2.1)».

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів формули наводять під нею в тій послідовності, в якій вони подані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта записують з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки. Кожна формула відокремлюється від тексту одним вільним рядком.

Зразок:

83

Економічну ефективність виробництва визначаємо як співвідношення «результати – витрати» за формулою (3.4):

$$E_B = \frac{P}{B}, \quad (3.4)$$

де P – результати (сукупний продукт);

B – витрати виробництва.

Додатки оформлюються як продовження кваліфікаційної роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Кожний додаток друкується з нової сторінки.

З правого боку рядка малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» (але без знака №) і велика літера, що позначає додаток. Наприклад: «Додаток Б». Додатки позначаються великими літерами української абетки, за винятком Г, Є, І, Ї, И, О, Ч, Ь. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки.

Текст кожного додатка, може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. Якщо зміст додатка не вміщується на одну сторінку, то на наступній сторінці у верхньому правому куті зазначається «Продовження додатку...».

4. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Рецензування та допуск до захисту кваліфікаційної роботи

Атестація здобувача вищої освіти за другим (магістерським) рівнем передбачає захист кваліфікаційної роботи, яка є підсумком навчання за спеціальністю.

До захисту кваліфікаційної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які успішно та повною мірою виконали навчальний план.

Кваліфікаційна робота подається керівникові для перевірки у строки, визначені у завданні на виконання кваліфікаційної роботи.

Керівник надає відгук про кваліфікаційну роботу, в якому визначаються: актуальність дослідження; ефективність використаної методології; рівень застосування здобутих у процесі навчання теоретичних знань та підготовки до виконання наукових досліджень; вміння самостійно вирішувати наукові та практичні задачі; вміння логічно, послідовно, аргументовано викладати матеріал і робити висновки; перспективність запропонованих рекомендацій та висновків; недоліки роботи (за наявності).

Приклад оформлення відгуку наукового керівника кваліфікаційної роботи наведено в Додатку Л.

Кваліфікаційна робота обов'язково повинна мати рецензії зовнішніх рецензентів (Додаток М).

Перша рецензія (зовнішня) надається провідним фахівцем, фахівцем-практиком, керівником підприємства, установи, організації, що здійснюють діяльність у відповідній сфері (згідно з темою кваліфікаційної роботи).

Друга рецензія (міжкафедральна) надається доктором або кандидатом наук іншої кафедри економічного профілю (крім випускової).

Під час рецензування кваліфікаційної роботи рекомендується визначати:

- новизну постановки і розроблення задачі;
- використання наукових методів дослідження;
- обґрунтованість висновків і пропозицій;
- участь здобувача у проведених дослідженнях, теоретичній та аналітичній обробці отриманих результатів, формулюванні наукового положення / ідеї / методики;
- вміння здобувача чітко, грамотно й аргументовано викладати матеріал, правильно оформлювати його;
- недоліки щодо змістової частини роботи, оформлення.

Рецензія надається письмово і повинна містити загальний висновок щодо рекомендацій до захисту (рекомендовано або не рекомендовано) у екзаменаційній комісії та рекомендовану оцінку. Рецензент підписує рецензію особисто, а його підпис засвідчується печаткою відповідної установи.

Попередній захист кваліфікаційної роботи здобувач проходить на випусковій кафедрі. Здобувачі, роботи яких на попередньому захисті були оцінені позитивно та надана відповідна довідка доброчесності з додержанням всіх вимог, допускаються до захисту на засіданні ЕК.

Здобувач вищої освіти надає кваліфікаційну роботу секретарю ЕК для проведення **нормоконтролю** не пізніше, ніж **за 15 робочих днів до захисту**.

Екзаменаційній комісії обов'язково подаються матеріали, що характеризують наукову (творчу) і практичну цінність виконаної роботи –

статті в наукових збірниках, методичні розробки по відповідній тематиці наукового дослідження, творчі розробки тощо.

Для допуску до захисту кваліфікаційної роботи здобувач повинен мати **не менше однієї наукової публікації за темою роботи.**

Подана до захисту кваліфікаційна робота повинна мати на титульній сторінці підписи здобувача, наукового керівника, завідувача випускової кафедри.

До захисту **не допускаються** здобувачі, які не виконали навчальний план і на момент подання кваліфікаційної роботи на захист мають академічну заборгованість або подали роботу, яка за змістом та оформленням не відповідає кваліфікаційним вимогам.

4.2. Організація захисту кваліфікаційної роботи на засіданні екзаменаційної комісії

Захист кваліфікаційної роботи відбувається прилюдно на засіданні екзаменаційної комісії, склад якої затверджується у встановленому порядку.

Захист відбувається за участю не менше половини складу екзаменаційної комісії при обов'язковій присутності голови комісії.

Студент готує для виступу доповідь та ілюстративний матеріал до неї.

У доповіді здобувач повинен розкрити такі аспекти роботи:

- актуальність, мету, об'єкт, предмет і задачі дослідження;
- наукові положення, що виносяться на захист;
- наукову значущість і практичну цінність одержаних результатів;
- зміст запропонованих заходів з обґрунтуванням їхньої ефективності;
- ступінь впровадження результатів дослідження.

Ілюстративний матеріал (креслення, таблиці, графіки, діаграми, рисунки, блок-схеми алгоритмів, формули) повинен повністю відображати положення, які виносяться на захист, та розкривати тему і результати дослідження.

Ілюстративний матеріал може подаватися на аркушах паперу стандартного формату А4 та оформлюватися за допомогою комп'ютерної графіки. У разі подання матеріалів на аркушах формату А4 їхня кількість становить 8...15. Вони супроводжуються титульним аркушем (Додаток Н) та брошуруються з розрахунку по одному комплекту кожному члену ЕК.

Під час прилюдного захисту здобувач вищої освіти доповідає і демонструє основні положення результатів дослідження, відповідає на запитання членів екзаменаційної комісії та інших присутніх на захисті фахівців.

Процедура захисту складається з:

а) короткої (до 10-15 хв.) доповіді автора, в якій стисло викладаються мета, зміст проведеного дослідження та питання, що виносяться на захист, конкретні висновки і пропозиції, викладені у роботі, даються відповіді на зауваження наукового керівника, рецензента. Основні положення кваліфікаційної роботи повинні бути представлені наглядно з використанням

ПК, редактора презентації та мультимедійного проектора або проілюстровані за допомогою плакатів, комплектів роздаткових ілюстративних матеріалів для кожного члена ЕК;

б) обговорення роботи, під час якого здобувач дає відповіді на запитання членів ЕК.

Особам, які повністю виконали індивідуальний план за програмою другого (магістерського) рівня підготовки, за результатами захисту кваліфікаційної роботи виставляється оцінка за національною та шкалою оцінювання ECTS і присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень магістра.

Секретар ЕК веде протоколи захисту, записує в них оцінки. Протоколи підписуються Головою та членами ЕК і зберігаються в архіві ЦНТУ. Після захисту кваліфікаційні роботи в той же день здаються здобувачем особисто до архіву університету згідно інструкції архіву.

Матеріали кваліфікаційних робіт, що містять особливо цінні рішення та пропозиції, можуть бути рекомендовані ЕК для підготовки доповідей на науково-практичних конференціях та впровадження в господарську практику суб'єктів господарювання.

ЕК приймає рішення щодо рекомендації здобувача до вступу в аспірантуру.

Здобувачі вищої освіти, які не захистили кваліфікаційні роботи, не мають права на отримання диплома магістра.

4.3. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

Автор кваліфікаційної роботи має продемонструвати вміння: логічно та аргументовано викладати матеріал; коректно використовувати статистичні, математичні та інші методи; проводити власні дослідження; володіння навичками узагальнення; формулювання висновків; працювати з інформаційними джерелами; ініціювати та обґрунтовувати інноваційні підходи та напрями вирішення задачі, що досліджується.

Критеріями оцінювання кваліфікаційної роботи є:

- чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи в цілому;
- науковість стилю викладання;
- відсутність орфографічних і синтаксичних помилок;
- правильне оформлення роботи відповідно до стандартів.

Кваліфікаційна робота, в якій розкрито тему, прореферовано необхідні літературні джерела, проаналізовано відповідні інформаційні та статистичні бази даних, проведено дослідження, сформульовано висновки без необхідного їх обґрунтування допускається до захисту, але не може бути оцінена вище ніж **«задовільно»**.

Робота, в якій зроблено власне оцінювання використаних літературних джерел, самостійно проаналізовано підібраний матеріал, звітні дані підприємства / організації, на базі якого досліджувалася тема, проведено

комплексні дослідження, зроблено висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими, може бути оцінена на **«добре»**.

Робота, в якій зроблено власне оцінювання різних літературних джерел, використано сучасні методи дослідження, побудовано формалізовану модель проблеми, проведено комплексні наукові дослідження, розрахунки і на їх основі – аргументовано висновки та обгрунтовано пропозиції, а результати наукового дослідження опубліковано у наукових виданнях та / або матеріалах наукових конференцій, може бути оцінена на **«відмінно»**.

Результати захисту кваліфікаційних робіт оцінюються з використанням Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «E», «FX», «F»); національної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»); власної системи ВНЗ (наприклад, за 100-бальною шкалою); комплексної системи оцінювання.

Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

Кількість балів	Оцінка за шкалою	
	національною	ECTS
1	2	3
90-100	5 (відмінно)	A
82-89	4 (добре)	B
74-81	4 (добре)	C
64-73	3 (задовільно)	D
60-63	3 (задовільно)	E
35-59	2 (незадовільно)	FX
1-34	2 (незадовільно)	F

За результатами публічного захисту кваліфікаційної роботи на закритому засіданні ЕК більшістю голосів приймає рішення щодо оцінки захисту і роботи (враховуючи відгук керівника, зовнішнього рецензента, зміст доповіді, відповіді на запитання, наявність наукових публікацій, довідки про впровадження результатів і пропозицій роботи з підприємства).

5. ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Дослідна частина кваліфікаційної роботи магістрів базується на основних концептуальних засадах проходження переддипломної практики здобувачів вищої освіти економічних спеціальностей, що є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня магістра з відповідної спеціальності і має на меті набуття здобувачем професійних навичок та вмінь здійснення самостійної дослідної роботи.

Метою проходження переддипломної практики є набуття здобувачами досвіду самостійної дослідної роботи та опрацювання методики її проведення, поглиблення теоретичних знань у сфері економічних відносин, підбір фактичного матеріалу для написання кваліфікаційної роботи, формування вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел.

Здобувачі під час проходження переддипломної практики мають такі завдання:

- вивчення теоретичних класичних джерел за обраною науковою проблемою, пов'язаною зі спеціалізацією кафедри та відповідно до наукової проблеми дослідження щодо кваліфікаційної роботи;
- визначення стану розробки питань обраної наукової проблеми у вітчизняній та іноземній науковій літературі;
- визначення структури та основних завдань дослідження;
- оволодіння методикою обробки та аналізу статистичних даних;
- апробація основних теоретичних та практичних рекомендацій кваліфікаційної роботи (у формі виступів на конференціях, написанні наукових статей, рекомендацій до органів влади й управління тощо).

Зміст переддипломної практики повинен відповідати напряму наукових досліджень здобувача. Під час такої практики надається можливість застосувати нові методи та отримати необхідні результати досліджень, що їх проводить здобувач вищої освіти при написанні кваліфікаційної роботи за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

6. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ РОЗДІЛІВ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

6.1. Теоретико-методологічний розділ

У першому теоретико-методологічному розділі основної частини розглядаються теоретичні та методологічні аспекти досліджуваної проблеми, аналітичний огляд літературних джерел з предмета наукового дослідження, критично аналізуються різні погляди, здійснюється їх наукова класифікація, основні фактори впливу на стан і розвиток досліджуваного об'єкта тощо.

Теоретичне обґрунтування, суть, значення, класифікаційні характеристики, історія та тенденції розвитку предмета дослідження, методологічні підходи повинні мати елементи полемічності, розкривати власну позицію щодо предмета дослідження, що створює передумови для проведення у наступному розділі власних наукових досліджень.

Для констатації та обґрунтування загальнотеоретичних висновків та тенденцій доцільно використовувати дані, опубліковані у відповідних енциклопедіях, монографіях, довідниках, зарубіжних джерелах, виданнях, у т.ч. з наукометричної бази Scopus.

Стан розробки обраної теми подається здобувачем через огляд літературних джерел (не менше 30). Він повинен дати загальне уявлення про стан питання і показати розуміння здобувачем наукової задачі та шляхів її розв'язання. У результаті аналізу здобувач повинен дійти висновку, що обрана тема або ще не розкрита, або розкрита лише частково, або не в тому аспекті, якого вимагає практика господарювання конкретного підприємства, і тому потребує подальшої розробки та досліджень. Крім того, огляд літературних джерел за темою повинен показати ґрунтовне ознайомлення зі спеціальною літературою, вміння критично розглядати різні наукові погляди, виділяти істотне, правильно оцінювати зроблене іншими дослідниками. Матеріали такого огляду потрібно систематизувати в певному логічному зв'язку, а не в хронологічному порядку їх публікацій.

Оскільки кваліфікаційна робота здобувача досліджує вузьку тему, то огляд наукових джерел потрібно робити тільки з питань обраної теми. У тексті кваліфікаційної роботи слід користуватись таким планом огляду літератури:

1) загальна характеристика галузі досліджень, значення останньої в науці і промисловості, актуальність завдань, які стоять перед даною галуззю;

2) класифікація основних напрямів досліджень у даній галузі; визначення напрямів, практично використовуваних, і таких, які перебувають у стадії розробки, відображення різних точок зору на розв'язання проблеми;

3) детальний виклад результатів досліджень за кожним розділом класифікації; критичний аналіз цих матеріалів з пропозиціями і зауваженнями;

4) у кінці кожного розділу – висновки, підсумки досліджень і перелік основних невирішених проблем;

5) на завершення огляду – формулювання основних напрямів досліджень, їх актуальність і кінцева мета; завдання наступних розділів кваліфікаційної роботи із зазначенням запропонованої методики теоретичних та експериментальних робіт.

У теоретико-методологічному розділі необхідно відобразити такі аспекти:

- загальну характеристику об'єкта дослідження;
- теоретичне обґрунтування і вибір методів дослідження відповідно до поставленої мети;
- методику кількісної та якісної оцінки факторів, що впливають на формування досліджуваних показників та їхню класифікацію.

Висновки з теоретико-методологічного розділу мають:

- відобразити специфіку обраного об'єкта дослідження;
- висвітлити ступінь новизни обраного теоретичного підходу до розв'язання конкретної наукової задачі у кваліфікаційній роботі здобувача.

6.2. Дослідницько-аналітичний розділ

У другому дослідницько-аналітичному розділі здобувач, використовуючи фактичний матеріал і зібрану інформацію, аналізує та

розкриває зміст питань на прикладі конкретних підприємств, установ, організацій.

Дослідження проблеми має здійснюватися на основі накопиченого і систематизованого матеріалу, групування та обробки даних, що дозволяє проводити кваліфікований аналіз, обґрунтовувати пропозиції у наступному розділі. Текст кваліфікаційної роботи слід підкріпити реальними документами підприємств (установ, організацій), що наводяться у додатках.

У другому розділі потрібно дати загальну характеристику об'єкта дослідження, висвітлити історію та перспективи його розвитку. На основі аналізу емпіричних або звітних даних, документів оперативного обліку й контролю, особистих вражень та узагальнень треба зробити необхідні розрахунки з обраної теми, виявити досягнуті успіхи й недоліки, що підтверджують виявлені у попередньому розділі протиріччя, визначити їх причини.

Аналітичний розділ має бути виконаний з елементами інформаційних технологій для теоретичного обґрунтування оптимальних напрямів соціально-економічного розвитку, що найбільшою мірою відповідають поєднанню адміністративних, інноваційних, економічних і екологічних цілей господарювання підприємств.

Метою даного розділу є обґрунтування моделі проведення дослідження (економічної або економіко-математичної), розробка алгоритму розв'язання задачі, розробка методики проведення дослідження.

Модель є найважливішим інструментом вивчення об'єкта дослідження. Вона повинна складатися так, щоб відобразити характеристики об'єкта (властивості, взаємозв'язки, структурні й функціональні параметри тощо), суттєві відносно поставленої мети дослідження.

Зміст процесу моделювання включає такі етапи: складання моделі на основі попереднього вивчення об'єкта і виділення його суттєвих характеристик, експериментальний і (або) теоретичний аналіз моделі, зіставлення результатів з даними про об'єкт, коригування моделі тощо.

При побудові моделі слід враховувати такі моменти:

- досліджувані фактори – їхня кількість і перелік визначаються метою досліджень і зумовлюють вигляд та складність моделі;
- просторові аспекти – якщо досліджуваний об'єкт зосереджений більше, ніж в одній точці, то в моделі слід враховувати відповідні розподільні процеси (транспортування, складування тощо);
- часові аспекти – моделювання системи в динаміці, щоб отримати залежності зміни координат досліджуваної системи в часі або ж розглядати статичне функціонування системи в певний момент часу, а потім повторити розрахунки на створеній моделі через певні інтервали часу.

Таким чином в аналітичному розділі виконуються три етапи моделювання будь-якої економічної системи:

- постановка економічної задачі дослідження;
- складання моделі (економічної або економіко-математичної);
- технічна реалізація створеної моделі.

При виконанні цього розділу необхідно застосовувати кількісні методи аналізу (статистичні, економетричні, економіко-математичні тощо), вибір яких визначається завданнями, що вирішуються.

До найбільш поширених **методів економічного аналізу** належать: метод порівняння, метод групування, балансовий метод, метод використання абсолютних, відносних та середніх величин, методи елімінування (прийом ланцюгових підстановок, метод абсолютних різниць, метод відносних різниць, метод відсоткових різниць), графічний метод, табличний метод, економіко-математичні методи (кореляційно-регресійний аналіз, метод згладжування динамічних рядів, лінійне програмування, трендові моделі).

Порівняння економічних показників здійснюється з метою визначення відхилень і встановлення причин, які зумовили ці відхилення. З цією метою фактичні дані порівнюються з плановим завданням, нормативами, даними попередніх періодів, середньогалузевими показниками, внутрішніми і зовнішніми стандартами, показниками передових підприємств.

Групування дозволяють вивчати ті чи інші економічні явища в їх взаємозв'язку і взаємозалежності, виявити вплив найбільш суттєвих факторів на рівень результативного показника, розкрити закономірності і тенденції, які притаманні досліджуваним явищам і процесам. Групування передбачають певну класифікацію явищ і процесів, а також причин і факторів, що їх обумовлюють.

Балансовий прийом використовується для відображення двох груп взаємозв'язаних і урівноважених економічних показників. Він використовується для аналізу використання робочого часу, аналізу сировинних і матеріальних ресурсів, оцінки забезпеченості підприємства основними фондами, особливо їх активної частини.

Абсолютні і відносні величини займають значне місце в економічному аналізі для оцінки результатів і динаміки господарських процесів і явищ.

Абсолютні величини відображають кількісні сторони економічних явищ і процесів. Це іменовані числа, вони завжди мають одиниці виміру.

Відносні величини – це показники, які відображають кількісні співвідношення між явищами і процесами. Відносну величину отримують як частку від ділення двох абсолютно різнойменних або однойменних величин, взятих за різний період.

Середні величини – використовуються для узагальнення кількісних характеристик якісно однорідних явищ і процесів (наприклад, середня ціна, середня заробітна плата тощо). За допомогою середніх можна здійснити порівняльний аналіз кількох сукупностей, дати характеристику закономірності розвитку соціально-економічних явищ і процесів.

Динамічні ряди – це послідовність упорядкованих показників, які характеризують зміну явищ і процесів в часі. Аналіз динамічних рядів дозволяє за допомогою системи показників виявити і оцінити тенденції і закономірності зміни явищ і процесів. За допомогою динамічних рядів досліджується інтенсивність змін показників, що аналізуються.

Суть **елімінування** полягає у тому, що якщо оцінюється вплив певного фактора на зміну результативного показника, решта факторів, що утворюють разом з досліджуванним факторну систему, залишаються незмінними.

Суть **способу ланцюгових підстановок** полягає в послідовній, почерговій заміні у факторній функціональній моделі, яка описує базисний рівень досліджуваного показника, базисних параметрів на звітні; в обчисленні умовних результативних показників та їх порівняння для визначення впливу кожного окремого фактора.

Частковим випадком ланцюгових підстановок є **спосіб абсолютних різниць**. Цей спосіб особливо зручний, коли факторна система являє собою залежність результативного показника від добутку показників (факторів).

Використання способу **відносних різниць** передбачає завчасне визначення темпу приросту окремих факторів.

Прийоми **графічного і табличного** відображення даних – надають можливість подати результати дослідження у наочному зображенні і зручному вигляді для читання і аналізу.

Кореляцією називається неповний зв'язок між досліджуваними явищами. Це така залежність, коли будь-якому значенню однієї змінної величини може відповідати декілька різноманітних значень іншої змінної.

Використання методу **кореляції і регресії** дозволяє вирішити такі основні завдання:

- 1) встановити характер і тісноту зв'язку між досліджуваними явищами;
- 2) визначити і кількісно виміряти ступінь впливу окремих факторів і їх комплексу на рівень досліджуваного явища;
- 3) на підставі фактичних даних моделі залежності економічних показників від різних факторів розраховувати кількісні зміни аналізованого явища при прогнозуванні показників і давати об'єктивну оцінку діяльності підприємств.

Існує два типи залежності явищ: функціональний і кореляційний. При функціональному зв'язку зміна однієї ознаки чи показника на певну величину викликає за собою зміни другої ознаки чи показника на чітко визначену величину. При кореляційній залежності будь-якому значенню однієї змінної величини може відповідати декілька чи навіть безліч різноманітних, тобто варіюючих значень іншої змінної величини.

Лінійне програмування – широко поширений метод оптимізації використання обмежених ресурсів (напр., симплексний та транспортний методи). Методи лінійного програмування можуть застосовуватись, якщо поставлена тільки одна ціль: максимізувати (наприклад, прибуток) чи мінімізувати (наприклад, витрати).

Для вирішення задачі методом лінійного програмування необхідно, щоб описана в ній ситуація відповідала п'яти основним умовам:

1. Вона повинна бути пов'язана з обмеженими ресурсами (тобто обмежена кількість робітників, устаткування, фінансів, матеріалів і т.д).
2. Необхідно сформулювати точну ціль (максимізація прибутку чи мінімізація витрат).

3. Задача повинна характеризуватися лінійністю (наприклад, якщо на виготовлення деталі потрібно три години, то на виготовлення двох буде затрачено шість годин, на випуск трьох – дев'ять і тощо).

4. Задача повинна характеризуватися однорідністю (вироби, виконані на верстаті, ідентичні; весь час, протягом якого робітник виконує ту чи іншу операцію, використовується ним з однаковою продуктивністю і тощо).

5. Ділимість: метод лінійного програмування будується на припущенні, що результати і ресурси можна поділити на долі.

Важливою складовою динамічних процесів є тенденція середньої, тобто основний напрям розвитку. В аналізі динамічних рядів тенденцію представляють у вигляді плавної траєкторії та описують певною функцією, яку називають **трендом**. На основі такої функції здійснюється вирівнювання динамічного ряду і прогнозування подальшого розвитку процесу.

Процедура вирівнювання динамічних рядів включає два етапи: обґрунтування (вибір) типу функції, яка б адекватно описувала характер динаміки, та оцінювання параметрів функції. На практиці переважно використовують функції, параметри яких мають конкретну інтерпретацію залежно від характеру динаміки.

Для аналізу основних факторів, які впливають на об'єкт дослідження, перевірки встановлених раніше зв'язків можуть бути застосовані такі методи, як: 1) **факторний аналіз**, який дає змогу виявити приховані (латентні) ознаки, а також причини їхнього виникнення і внутрішні закономірності; 2) **дисперсійний аналіз**, який дає можливість аналізувати вплив факторів (ознак) на досліджувану (залежну) змінну. Суть дисперсійного аналізу полягає у розкладанні (дисперсії) вимірюваної ознаки на незалежні складові, кожна з яких характеризує вплив того чи іншого фактора їхньої взаємодії.

Одним із методів багатомірного аналізу, що успішно застосовується для групування (кластеризації) сукупності, елементи якої характеризуються багатьма ознаками, є **кластерний аналіз**.

У багатьох випадках доцільним є застосування інструментарію стратегічної діагностики (напр., SWOT, PEST та BCG аналізу) з подальшою розробкою стратегічної карти діяльності підприємства.

Так, **SWOT-аналіз** представляє собою узагальнену оцінку для розуміння та управління зовнішнім середовищем, в якому функціонує підприємство. Ця модель матричного підходу допомагає виділити ключові перешкоди, що постають перед підприємством, в процесі ретельного дослідження чотирьох окремих елементів SWOT: недоліків, переваг, можливостей та загроз. На основі таких досліджень формулюється стратегія, в якій особливий акцент робиться на подоланні існуючих проблем.

PEST-аналіз – це інструмент, призначений для виявлення політичних, економічних, соціальних і технологічних аспектів економічного простору, що можуть вплинути на стратегію розвитку підприємства.

Матриця BCG характеризує поєднання кривої досвіду та теорії життєвого циклу товару. Виходячи з позицій у матриці відображається конкурентне становище окремого виду продукції та безпосередньо стан

динаміки ринку обраного продукту підприємства. Ринкова привабливість визначається на основі рівня зростання відповідної сфери, водночас як становище конкретного виду продукції визначається відносно найбільшого конкурента на ринку. Кожен квадрант в матриці передбачає узагальнені стратегії для досягнення максимальної ефективності за умов обмеженості ресурсів.

SPACE-аналіз – це аналіз впливу факторів зовнішнього середовища на діяльність економічного суб'єкта.

ABC-аналіз – аналіз клієнтів, дебіторів, конкурентів на основі їх диференціації за ступенем важливості.

PIMS-аналіз – аналіз впливу ринкової стратегії на прибуток.

Одним із головних завдань управління в конкурентному ринковому середовищі є виявлення загрози банкрутства і розробка контр-заходів, спрямованих на подолання на підприємстві негативних тенденцій. Для **прогнозування банкрутства** у дипломній роботі за необхідності може бути використана одна чи декілька моделей, розроблених західними спеціалістами, зокрема: модель Альтмана, модель Ліса, модель Теффлера, коефіцієнт Бівера, модель Спрінгейта, модель Конана і Гольдера.

Перспективним видом економічного аналізу є **функціонально-вартісний аналіз (ФВА)**. Суть цього аналізу полягає у зіставленні функцій окремих об'єктів з затратами на їх реалізацію на етапах проектування, виробництва і експлуатації з метою мінімізації останніх. Тому основне призначення ФВА полягає у виявленні і мобілізації резервів економії матеріальних, трудових і фінансових ресурсів в процесі виробництва продукції.

6.3. Проектно-рекомендаційний розділ

Третій проектно-рекомендаційний розділ містить декілька взаємопов'язаних підрозділів, в яких надано конкретні науково обгрунтовані пропозиції, проекти інноваційного характеру щодо вдосконалення управління та підвищення ефективності діяльності підприємств, установ, організацій. У цьому розділі розкривають також зміст і результати власних наукових досліджень, подаються конкретні методики і моделі.

Розробка пропозицій має ґрунтуватися на виявлених недоліках організації роботи підприємства, наявних резервах її удосконалення, вивченні вітчизняного й закордонного досвіду провідних підприємств аналогічного та споріднених профілів діяльності.

У даному розділі результати проведеної роботи викладаються за такою структурою:

- загальна характеристика суті пропозиції (нововведення, що пропонується здійснити);
- обґрунтування доцільності застосування пропозиції (нововведення) та очікувані результати від її реалізації, в тому числі розрахунок економічного ефекту (за можливості);

- стан готовності підприємства до введення пропозиції (нововведення);
- план організаційно-економічних заходів, необхідних для впровадження такої пропозиції.

При розробці пропозицій доцільно використовувати економіко-математичні методи і моделі (оптимізаційні, теорії ігор, сітьового планування, управління запасами тощо), які дозволяють досягти поставленої в роботі мети.

У процесі проектування ставиться, звичайно, задача визначення найкращих, у деякому значенні, структури або значення параметрів об'єктів. Така задача називається **оптимізаційною**. Якщо оптимізація пов'язана з розрахунком оптимальних значень параметрів при заданій структурі об'єкта, то вона називається параметричною. Задача вибору оптимальної структури є структурною оптимізацією.

Для того щоб коректно поставити задачу оптимізації необхідно задати: допустиму множину значень, цільову функцію, критерій пошуку (max або min). Розрізняють задачі дискретного програмування (або комбінаторної оптимізації); задачі цілочислового програмування; задачі нелінійного програмування та задачі лінійного програмування.

У кваліфікаційній роботі залежно від її тематики доцільно застосовувати оптимізаційні методи і моделі при розробленні пропозицій щодо оптимального розподілу фінансових ресурсів, оптимального завантаження виробничих потужностей підприємства, оптимізації інвестиційної діяльності підприємства, оптимізації виробничої програми підприємства, вирішенні транспортної задачі та ін.

Теорія ігор – теорія математичних моделей прийняття оптимальних рішень в умовах конфлікту. Оскільки сторони, що беруть участь в більшості конфліктів, зацікавлені в тому, щоб приховати від супротивника власні наміри, прийняття рішень в умовах конфлікту, зазвичай, відбувається в умовах невизначеності. Навпаки, фактор невизначеності можна інтерпретувати як противника суб'єкта, який приймає рішення (тим самим прийняття рішень в умовах невизначеності можна розуміти як прийняття рішень в умовах конфлікту). Теорія ігор намагається математично зафіксувати поведінку в стратегічних ситуаціях, в яких успіх суб'єкта, що робить вибір, залежить від вибору інших учасників.

Сітьові графіки – це одна з форм графічного відображення змісту робіт і тривалості виконання стратегічних планів і довгострокових комплексів проектних, планових, організаційних та інших видів діяльності підприємства. Вони знаходять широке застосування при розробці перспективних планів та моделей створення складних виробничих систем та інших об'єктів довгострокового використання.

Сітьові плани робіт підприємств по створенню нової конкурентоздатної продукції містять не тільки загальну тривалість всього комплексу проектно-виробничої та фінансово-економічної діяльності, але й тривалість та послідовність здійснення окремих процесів чи етапів, а також

потребу у необхідних економічних ресурсах. Сітьові графіки служать не тільки для планування різноманітних довгострокових робіт, але і їх координації між керівниками та виконавцями проектів, а також для визначення необхідних виробничих ресурсів та їх раціонального використання.

Метою рішень у справі **управління запасами** є зростання обсягу продажу (виробництва) і мінімізація загальних витрат, пов'язаних з формуванням та зберіганням цих запасів.

Формування запасів товарно-матеріальних цінностей і підтримка їх на встановленому рівні зумовлює два види витрат:

- 1) на утримання (складське зберігання) запасів;
- 2) на поповнення запасів (оформлення і виконання замовлення на поставку запасів замість витрачених або реалізованих).

Зниження витрат за цими статтями і становить мету управлінського аналізу запасів. При цьому аналізуються можливості зниження рівня запасів, оцінюється правильність ухвалення рішень про їх закупівлю, планується і контролюється рівень запасів через розрахунок економічно обґрунтованих партій постачання товарно-матеріальних цінностей.

При розробленні пропозицій до кваліфікаційної роботи можливо застосувати методи і моделі управління запасами, основними з яких є:

- 1) побудова моделі економічно обґрунтованого розміру замовлення;
- 2) проведення об'ємно-вартісного аналізу;
- 3) проведення техніко-економічних розрахунків.

7. ВИМОГИ ДОБРОЧЕСНОСТІ У КВАЛІФІКАЦІЙНІЙ РОБОТІ

Для впровадження державної політики у сфері якості освіти, а також для створення позитивного та сприятливого середовища при реалізації освітнього процесу, діяльність Центральноукраїнського національного технічного університету (далі - ЦНТУ) спрямована на запобігання, перешкоджання та зупинення проявів академічної недоброчесності.

Кодекс Академічної доброчесності, разом з іншими регламентуючими документами ЦНТУ, забезпечує дотримання принципів академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин.

При формуванні змісту Кодексу враховано вимоги Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, чинних наказів і рекомендацій Міністерства освіти і науки України, іншої загальнодержавної нормативної бази. У тексті Кодексу використано інформацію з відкритих електронних ресурсів - сайтів (включаючи нормативну базу) вітчизняних і закордонних закладів вищої освіти, національних та міжнародних установ і асоціацій, освітня і наукова періодика, пропозиції спільноти університету.

Кодекс визначає правила і норми академічної доброчесності, етичної поведінки, професійного спілкування працівників та осіб, що навчаються у Центральноукраїнському національному технічному університеті. Детально ознайомитися з Кодексом можна на сайті ЦНТУ в розділі «Нормативні документи», «Загального характеру» або за посиланням: <http://www.kntu.kr.ua/?view=univer&id=4>

Положення про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Центральноукраїнського національного технічного університету регламентує норми та правила професійного спілкування та поведінки між учасниками освітнього процесу в Університеті стосовно питань академічної доброчесності.

Положення є складовою нормативної бази системи забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності ЦНТУ і застосовується в частині, що не суперечить чинному законодавству, загальнодержавній та внутрішньоуніверситетській нормативній базі.

Окрім того, задля попередження випадків академічного плагіату в ЦНТУ затверджено Положення про процедуру впровадження антиплагіатної системи у Центральноукраїнському національному університеті (<http://www.kntu.kr.ua/doc/PolojennyaAntiplagiat.pdf>).

Кваліфікаційна робота перевіряється системою Unicheck, яка є рекомендованою Міністерством освіти і науки України.

Положенням встановлено порядок перевірки кваліфікаційної роботи, яким передбачено, що остання має бути подана на перевірку системному оператору не пізніше ніж 10 календарних днів до захисту.

Положенням визначено, що кваліфікаційні роботи, коефіцієнти унікальності яких є в наступних межах: $K1 < 50\%$ та $K2 < 20\%$ вважаються такими, що можуть бути рекомендованими до розгляду на засіданні кафедри. Системний оператор випускової кафедри надає звіт про якість перевіреної кваліфікаційної роботи здобувачів вищої освіти до Центру забезпечення якості вищої освіти Університету. Кваліфікаційні роботи, які не пройшли перевірку на плагіат та ті роботи, які не відповідають визначених в межах Положення вимогам не допускаються до захисту та підлягають доопрацюванню.

Кваліфікаційна робота приймається на перевірку з плагіату після схвалення комією кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності з етики та доброчесності.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балабанова Л.В., Сардак О.В. Управління персоналом : підручник. К.: ЦУЛ, 2019. 468 с.
2. Безгін К. С. Клименко Ю.М. Управління інноваціями: Навчальний посібник / Заг. ред. К.С. Безгіна. Вінниця: ДонНУ, 2017. 207 с.
3. Бенько М. М. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства : підручник. Київ : В-во Ліра-К, 2021. 560 с.
4. Вівчар О.І. Безпека бізнесу. Тернопіль: ФОП Шпак В.Б., 2019. 277 с.
5. Вовчак О. Д. Гроші та кредит: підручник для вищих навч. закл. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 424 с.
6. Воронка О. З. Механізм забезпечення кадрової безпеки підприємств високотехнологічного сектору економіки: монографія. Львів : Галицька видавнича спілка, 2020. 231 с.
7. Гнилицька Л. В. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства : монографія. Київ : КНЕУ, 2012. 305 с.
8. Дяків О.П., Островерхов В.М. Управління персоналом: навчально-методичний посібник (2-ге вид. прероб. і доповнено). Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 288 с.
9. Економіка підприємства: навч.посіб. / О.М. Бандурка, Є.В. Ковальов, М.А. Садиков, О.С. Маковоз; за заг. ред. О.М. Бандурки. Харків: ХНУВС 2017. 192 с.
10. Економічна безпека підприємства. Електрон. навч. посібник/ уклад. М.І. Небава, Ю.В. Міронова. Вінниця: ВНТУ, 2017. 75 с.
11. Економічна безпека підприємства: [підручник]/ А.М. Дідик та ін. Львів: НУ «Львівська Політехніка», ТзОВ «Видавнича група «Бухгалтери України», 2019. 624 с.
12. Економічна та майнова безпека бізнесу / Б.М. Андрушків, Л.Я. Малюта. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2016. 180 с.
13. Івченко Є.А. Трансформації системи економічної безпеки підприємства: монографія. Северодонецьк: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2018. 420 с.
14. Ілляшенко С. Маркетинг: підручник. К.: Вид-во «Університетська книга», 2017. 1134 с.
15. Інноваційний розвиток підприємства: навч.посіб./Пугач А.М. та ін. Миколаїв: ФОП Швець В.М., 2018. 348 с.
16. Інформаційна безпека та інформаційні технології : монографія / за заг. ред. В. С. Пономаренка. – Х. : Вид. Рожко С.Г. 2019. – 327 с.
17. Кавун С. В. Система економічної безпеки: методологічні та методичні засади. Х.: ХНЕУ, 2016. 299 с.
18. Капінос Г.І. Операційний менеджмент : навч.посіб. К.: вид-во «Кондор», 2017, 352с.

19. Карлова О. А., Плотницька С. І., Гнатенко М. К. Основи менеджменту і маркетингу : підручник. Харків : Друкарня Мадрид, 2016. 228 с.
20. Кеннеді Д. Безжальний менеджмент та ефективність людських ресурсів / пер. з англ. Т. Мухамедшиної. Харків: Фаула, 2019. 304 с.
21. Килимник І. І. Правова характеристика забезпечення комерційної таємниці на підприємстві в умовах ринкової економіки: монографія / І. І. Килимник, О. В. Харитонов; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Х.: ХНУМГ, 2014. 82 с.
22. Ковальчук І.В. Економіка підприємства: навч. посіб. К.: Знання, 2016, 679 с.
23. Комплексне забезпечення фінансово-економічної безпеки: підручник. Копилук О. І., Музичка О. М., Тимчишин Ю. В. та ін. Львів: Вид-во Сполом, 2017. 411 с.
24. Копилук О. І., Музичка О. М. Банківські операції: навч. посіб. 2-ге вид., випр. і доп. ЦУЛ, 2017. 536 с.
25. Копитко М. І. Управління інноваціями: навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни у схемах і таблицях. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 292 с.
26. Корченко О.Г. Прикладні системи оцінювання ризиків інформаційної безпеки : монографія / Олександр Григорович Корченко, Світлана Володимирівна Казмірчук, Берик Бахитжанович Ахметов. Київ : Компринт, 2017. 435 с.
27. Мельник С. І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: «Растр-7», 2020. 384 с.
28. Менеджмент : Навчальний посібник / Н.С. Краснокутська, О.М. Нащекіна, О.В. Замула та ін. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 231 с.
29. Микитюк П.П., Брич В.Я., Шкільняк М.М., Микитюк Ю.І. Інноваційний менеджмент: підруч. Тернопіль: Екон. думка ТНЕУ, 2019. 518 с.
30. Назарчук Т. В. Менеджмент організацій: Навчальний посібник. / Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 560 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Nazarchuk_Tetiana/Menedzhment_orhanizatsii.pdf
31. Нашинець-Наумова А.Ю. Інформаційна безпека: питання правового регулювання: монографія / А.Ю. Нашинець-Наумова. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 168 с.
32. Небава М. І., Міронова Ю.В. Економічна безпека підприємства. Вінниця : ВНТУ, 2017. 73 с.
33. Ноздріна Л. В., Ящук В. І., Полотай О. І. Управління проектами : підручник. Київ: ЦНЛ, 2019. 432 с.
34. Овсієнко О. В. Менеджмент: навчально-методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнесекономіка». Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава

- Мудрого, 2020. 144 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1PcUdKxJov9B5Ke9Gj6NLqC3GVypO2rJ4/view>
35. Онищенко О.В., Козаченко Г.В., Онищенко С.В., Завора Т.М. Управління фінансово-економічною безпекою: підручник / за заг.ред. О.В. Онищенка та Г.В. Козаченко. Полтава: ПолтНТУ, 2018. 530 с.
36. Організація та управління системою економічної безпеки підприємства: навчально-методичний посібник / З. Б. Живко та ін.; за ред. З.Б. Живко. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2019. 120 с.
37. Основи менеджменту. Теорія і практика : навч. посіб. / Г.Є. Мошек, І.П. Миколайчук, Ю.І. Палеха, Ю.В. Поканевич, А.С. Соломко, О.В. Коваленко, Н.В. Коваленко, В.С. Ціпуринда, Г.П. Сиваненко, О.І. Белова; за заг. ред. проф. Мошека Г.Є. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 528 с.
38. Осовська Г.В., Осовський О.А. Менеджмент: підручник ; вид. 4-е, перероблене і доповнене. К.: Кондор-Видавництво, 2015. 563 с.
39. Петренко Н. О., Кустрич Л. О., Гоменюк М. О. Управління проєктами. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 244 с.
40. Птащенко Л. О. Стратегічне та інноваційне забезпечення розвитку системи економічної безпеки підприємства: [навчальний посібник]. Київ: «Центр учбової літератури», 2018. 320 с.
41. Пушкар З.М., Пушкар Б.Т. Кадровий менеджмент: навч. посіб. Тернопіль: Вид-во Осадца Ю.В., 2017. 210 с.
42. Селютін В.М., Яцун Л.М. Управління персоналом: Практикум [Електронний ресурс] : навч. посібник. Х.: ХДУХТ, 2018. 188 с. Режим доступу : http://elib.hduht.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2682/1/Практикум_УП_A5.pdf.
43. Снітко Є. О., Завгородня Є. Є. С-53 Менеджмент: підруч. для студ. ден. та заоч. Форм навч. першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент за освітньою програмою „Менеджмент організацій і адміністрування». ДР «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка» Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2018. 281 с.
44. Соломіна Г. В. Забезпечення фінансово – економічної безпеки підприємництва: навчальний посібник. Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. 234 с. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/1694/1/Posibnik%20ZFEBP.pdf>
45. Сорока П.М., Харченко В.В., Харченко Г.А. Інформаційні системи і технології в управлінні організацією: Навч. посіб. – Київ: ЦП «Компринт», 2019. 518 с.
46. Стан та перспективи соціальної безпеки в Україні: експертні оцінки : монографія / О. Ф. Новікова, О. Г. Сидорчук, О. В. Панькова [та ін.]. Київ; Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. 184 с.
47. Старченко Г.В. та ін. Операційний менеджмент : навч. посібник / Старченко Г.В., Калінько І.В., Косач І.А. Київ : Кондор-Видавництво, 2020. 232 с

48. Стратегічний та інноваційний менеджмент у сфері фінансово-економічної безпеки : підручник / О. М. Тридід, Г. М. Азаренкова, К. В. Орехова та ін. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Тридіда ; канд. екон. наук, доц. К. В. Орехової. Київ : УБС НБУ, 2015. 815 с.
49. Стратегія підприємства у постіндустріальній економіці : монографія / [А. П. Наливайко, О. М. Гребешкова, Т. І. Решетняк та ін.]; за заг. ред. А. П. Наливайка, О. М. Гребешкової. Київ: КНЕУ, 2017. 418 с.
50. Стратегія та засоби конвергенції системи соціальної безпеки України та ЄС у процесі євроінтеграції : монографія / за ред. д.е.н., проф. Васильців Т. Г., к.е.н., доц. Лупака Р. Л. Львів : Видавництво ННБК «АТБ», 2018. 303 с.
51. Суліма Н.М., Степасюк Л.М., Величко О.В. Економіка і фінанси підприємства: Підручник. К.: «ЦП КОМПРИНТ», 2015. 466 с.
52. Сумець О. М. Стратегічний менеджмент : підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Кременч. льот. коледж. Харків : ХНУВС, 2021. 208 с.
53. Тертичка В.В. Стратегічне управління : підручник / Валерій Тертичка. – Київ: «К.І.С.», 2017. – 932 с.
54. Тетарчук І.В. Господарське право України. Для підготовки до іспитів: навч. посіб. К. : ЦНЛ, 2019. 222с.
55. Управління інноваційною складовою економічної безпеки : монографія : у 4-х т. / за ред. д. е. н., професора Прокопенко О. В. (гол. ред.), к. е. н., доцента Школа В. Ю., к. е. н. Щербаченко В. О. Суми : Триторія, 2017. Т. І. : Теорія та методологія управління інноваційною складовою економічної безпеки. 464 с.
56. Управління проєктами: навч. посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 152 с.
57. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: «Растр-7», 2020. 384 с. URL: http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3284/1/Mel%27nyk_%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F.pdf
58. Фінансово-економічна безпека: теоретико-правові аспекти: навч. посіб. / кол.авт. [Резворович К. Р. (кер.), Юнін О. С., Круглова О. О. та ін.] Дніпро: Видавець Біла К. О., 2019. 195 с
59. Фінансово-економічна безпека: теоретико-правові аспекти: навч. посіб. / кол.авт. [Резворович К. Р. (кер.), Юнін О. С., Круглова О. О. та ін.] Дніпро: Видавець Біла К. О., 2019. 195 с.
60. Чайковська В.В. К. Господарське право: підручник. К.: вид-во «Кондор», 2018. 368с.
61. Шевченко Л. С. Стратегічний інноваційний менеджмент: навч. посіб. Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2019. 155 с
62. Шкільняк М. М, Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І. О. Менеджмент: Навчальний посібник. Тернопіль: Крок, 2017 р. 252 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/31710>

63. Шкільняк М. М, Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І. О. Менеджмент: Навчальний посібник. Тернопіль: Крок, 2017 р. 252 с.
64. Щербань В.М. Маркетинг : навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2016. 208 с.
65. Яркіна Н.М. Економіка підприємства : навч. посіб. Вид. 2-ге перероб. і доп. К. : Видавництво Ліра-К, 2017. 600 с.
66. Charles Doyle. Stealing Trade Secrets and Economic Espionage: An Overview of the Economic Espionage Act. Congressional Research Service, 7-5700, www.crs.gov, R42681.
67. Goździewicz W, Gutkowski C., Tabansky L., Siudak R. (2017) Security through innovation. Cybersecurity sector as a driving force in the national economic development/ Skokowski D. (Ed.) The Kosciuszko Institute. <https://ik.org.pl/wp-content/themes/ik/report-img/security-through-innovation.pdf>
68. Heagney J. (2016) Fundamentals of project management. Amacom
69. Padilla Torres, Pedro A. Overview of International Trade Secret Protection. URL: <http://www.natlaw.com/pubs/spmxi14.htm>
70. Sennewald C., Baillie C. Effective Security Management. 7th Edition. Amsterdam: Elsevier Inc., Butterworth-Heinemann, 2020. 424 p. <https://doi.org/10.1016/C2017-0-01734-2>
71. Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights. URL: https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_e.htm.
72. Vellani K., Strategic Security Management: A Risk Assessment Guide for Decision Makers. Boca Raton: CRC Press, 2019. 300 p. <https://doi.org/10.4324/9780429506611>

Електронні ресурси

1. Сайт Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Сайт Національного банку України. URL: www.bank.gov.ua
3. Сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: <http://nfp.gov.ua>
4. Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Кабінет міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
6. Міністерство фінансів України. URL: <https://www.minfin.gov.ua>
7. Інтернет портал для управлінців. URL: <http://www.management.com.ua/>
8. Платформа знань про менеджмент і бізнес-адміністрування. URL: www.12manage.com
9. Бібліотека знань House of Europe. URL: [https://houseofeurope.org.ua/library?sort=date&search=&&tags\[\]=7](https://houseofeurope.org.ua/library?sort=date&search=&&tags[]=7)

ДОДАТКИ

Центральноукраїнський національний технічний університет
Економічний факультет
Кафедра „Економіка, менеджмент та комерційна діяльність”

Допущена до захисту:
Завідувач кафедри економіки,
менеджменту та комерційної
діяльності

_____ ПІБ
„___” _____ 20__ р.

(протокол засідання кафедри ЕМ та КД
№__ від „___” _____ 20__ р.)

Кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

на тему: «_____»
_____»

Виконав(ла): здобувач вищої освіти
_____ курсу, групи _____
спеціальності

_____ (назва ОПП)

_____ (прізвище, ініціали, підпис)

Керівник _____

_____ (наук.ст., вч.звання, прізвище, ініціали, підпис)

Рецензент _____

_____ (прізвище, ініціали, посада)

Рецензент _____

_____ (прізвище, ініціали, посада)

м. Кропивницький – 202_ рік

Завідувачу кафедри
„Економіка, менеджмент та комерційна
діяльність”

здобувача _____ курсу, групи _____
спеціальності _____

(П.І.П/б, повністю)

Заява

Прошу дозволити мені виконання кваліфікаційної роботи на
тему: _____

назва теми

за матеріалами практики на підприємстві _____

назва підприємства

“ _____ ” _____ 20__ р.

підпис

“Згоден” – науковий керівник _____
підпис

“ _____ ” _____ 20__ р.

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Економічний факультет

Кафедра „Економіка, менеджмент та комерційна діяльність”
Освітньо-професійна програма «_____»

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри _____

«__» _____ 20__ р.

Завдання

на виконання кваліфікаційної роботи здобувачу вищої освіти

1. Тема кваліфікаційної роботи

2. Термін здачі кваліфікаційної роботи:

- керівникові «__» _____ 20__ р.
- рецензенту «__» _____ 20__ р.

3. Назва розділів кваліфікаційної роботи:

№	Розділ	Строки виконання
1		
2		
3		

4. Переліки графічного матеріалу: таблиці, рисунки, додатки: _____

5. Дата видачі завдання до кваліфікаційної роботи:

«__» _____ 20__ р.

_____ (підпис керівника)

6. Завдання прийнято до виконання

«__» _____ 20__ р.

_____ (підпис магістранта)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ КОМПЛЕКСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1. Економічна безпека підприємства: сутність, види, завдання.....	8
1.2. Концептуальні засади комплексного забезпечення економічної безпеки підприємства.....	24
1.3. Організація системи економічної безпеки підприємства.....	29
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СТОВ «ЗОРЯ».....	44
2.1. Загальна характеристика діяльності підприємства.....	44
2.2. Організаційна структура управління СТОВ «ЗОРЯ».....	49
2.3. Характеристика виробничої структури підприємства	57
2.4. Організація та стан забезпечення економічної безпеки діяльності СТОВ «ЗОРЯ».....	69
РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ КОМПЛЕКСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДІЯЛЬНОСТІ СТОВ «ЗОРЯ»	75
3.1. Управління ресурсами СТОВ «ЗОРЯ» на основі оптимізації бізнес-процесів як запорука забезпечення його економічної безпеки	75
3.2. Використання методів антисипативного управління як спосіб удосконалення процесу функціонування системи гарантування економічної безпеки аграрного підприємства.....	82
ВИСНОВКИ.....	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	96
ДОДАТКИ.....	100

Список
публікацій здобувача гр. УФЕБ-22М
Коваленка Дмитра Васильовича

№ п/п	Назва публікації	Місце видання	Обсяг публікації
1.	Удосконалення системи забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	Збірник наукових праць «Наукові записки», вип. 14 та в електронному «Збірнику праць молодих науковців КНТУ», вип. 2. 2022, С. 78-80 тези	3 сторінки

Підпис здобувача вищої освіти _____

Підпис наукового керівника _____

АНОТАЦІЯ

Виконавець (ПІБ):

Науковий керівник (ПІБ):

Тема кваліфікаційної роботи:

Мета кваліфікаційної роботи полягає в ...

Завданнями роботи є...

Предметом дослідження є...

Об'єктом дослідження виступає ...

Перший розділ роботи присвячений теоретико-методологічним аспектам ...

У другому розділі відображена аналітична оцінка господарської діяльності підприємства, досліджено ... та проведений аналіз ...

Третій розділ висвітлює проблеми та шляхи вдосконалення ...

За результатами дослідження сформульовані...

Одержані результати можуть бути використані...

Наукова новизна одержаних результатів полягає в....

Рік виконання кваліфікаційної роботи ...

Кваліфікаційна робота містить _ сторінок, __ таблиць, __ рисунків, список використаних джерел із ___ найменувань, ___ додатків.

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

**Відгук
на кваліфікаційну роботу**

Здобувача _____ групи _____
(ПІБ)

спеціальності _____
Центральноукраїнського національного технічного університету

Тема кваліфікаційної роботи _____

Обсяг кваліфікаційної роботи _____

Мета кваліфікаційної роботи _____

Актуальність теми _____

Тема кваліфікаційної роботи безпосередньо пов'язана з об'єктом діяльності магістра спеціальності _____

Вирішені у кваліфікаційній роботі завдання відповідають (не відповідають) вимогам до професійної діяльності фахівця ступеня вищої освіти магістра.

Оригінальність економічних рішень полягає в розробці _____

Практичне значення результатів кваліфікаційної роботи полягає в _____

Висновки підтверджують можливість використання результатів роботи _____

Оформлення пояснювальної записки та ілюстративного матеріалу до неї виконано згідно з _____

Ступінь самостійності виконання кваліфікаційної роботи _____

У роботі відзначені такі недоліки: _____

Відгук про кваліфікаційну роботу в цілому _____

Кваліфікаційна робота заслуговує оцінки: _____

Висновки про можливість присвоєння здобувачу вищої освіти кваліфікації _____

Керівник кваліфікаційної роботи:

кандидат економічних наук, доцент
кафедри економіки, менеджменту та
комерційної діяльності

(підпис)

І.І. Іваненко

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу

Здобувача _____ групи _____
(ПІБ)

спеціальності _____
Центральноукраїнського національного технічного університету

Тема кваліфікаційної роботи _____

Обсяг кваліфікаційної роботи _____

(стор., літ. джерел)

Висновок про відповідність кваліфікаційної роботи завданню та освітньо-професійній програмі _____

Загальна характеристика кваліфікаційної роботи, ступінь використання нормативно-методичної літератури та передового досвіду управління _____

Позитивні сторони кваліфікаційної роботи _____

Основні недоліки кваліфікаційної роботи _____

Висновок про кваліфікаційну роботу в цілому _____

Кваліфікаційна робота заслуговує оцінки: _____

Висновок про можливість присвоєння здобувачу вищої освіти кваліфікацію _____

Рецензент:

Генеральний директор
СТОВ «ЗОРЯ»

М.П.

(підпис)

М.І. Петров

Центральноукраїнський національний технічний університет

(повне найменування закладу вищої освіти)

Економічний факультет

(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

Кафедра „Економіка, менеджмент та комерційна діяльність”

(повна назва кафедри)

Ілюстративні матеріали

до кваліфікаційної роботи

на тему: «_____»
_____»

Виконав: здобувач _____ курсу, групи _____

_____ (шифр та назва спеціальності)

_____ (прізвище, ім'я, по-батькові повністю)

Керівник _____ (прізвище, ініціали)

м. Кропивницький – 202_ рік

ПРИКЛАДИ
ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ У ДИСЕРТАЦІЇ
з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 7. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. 8. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.

<p>Три автори</p>	<p>1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с.</p> <p>2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с.</p> <p>3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с.</p> <p>4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.</p>
<p>Чотири і більше авторів</p>	<p>1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с.</p> <p>2. Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с.</p> <p>3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с.</p> <p>4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с.</p> <p>5. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.</p>
<p>Автор(и) та редактор(и)/упорядники</p>	<p>1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с.</p> <p>2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с.</p> <p>3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.</p>
<p>Без автора</p>	<p>1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с.</p> <p>2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с.</p>

	<p>3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с.</p> <p>4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с.</p> <p>5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с.</p> <p>6. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с.</p> <p>7. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с.</p> <p>8. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломєць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с.</p> <p>9. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с.</p> <p>10. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с.</p> <p>11. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.</p>
<p>Багатотомні видання</p>	<p>1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с.</p> <p>2. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.</p> <p>3. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.</p>
<p>Автореферати дисертацій</p>	<p>1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с.</p> <p>2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної</p>

	<p>політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с.</p> <p>3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.</p>
<p>Дисертації</p>	<p>1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с.</p> <p>2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с.</p> <p>3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.</p>
<p>Законодавчі та нормативні документи</p>	<p>1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.</p> <p>2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.</p> <p>3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48-49. Ст. 536.</p> <p>4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>5. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543.</p> <p>6. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10.</p> <p>7. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141.</p> <p>8. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства</p>

	України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i> . 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.
Архівні документи	<p>1. Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.</p> <p>2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p> <p>3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.</p>
Патенти	<p>1. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.</p> <p>2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.</p>
Препринти	<p>1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. <i>Чорнобиль: Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України</i>, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p>
Стандарти	<p>1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p> <p>2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p> <p>3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p>

<p>Каталоги</p>	<p>1. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Землянщина. Харків, 1996. 64 с.</p> <p>2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.</p>
<p>Бібліографічні покажчики</p>	<p>1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с.</p> <p>2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10).</p> <p>3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування).</p> <p>4. Лисодед О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с.</p> <p>5. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).</p>
<p>Частина видання: книги</p>	<p>1. Баймуратов М. А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М. А. Баймуратов. <i>Михайло Баймуратов: право як буття вченого</i> : зб. наук. пр. до 55-річчя проф. М. О. Баймуратова / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493.</p> <p>2. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. <i>Тридцять лет с экологическим правом</i> : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212.</p> <p>3. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197.</p> <p>4. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади</i></p>

	<p><i>взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.</p>
<p>Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)</p>	<p>1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136.</p> <p>2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137.</p> <p>3. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.</p> <p>4. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i> : матеріали ІІІ регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.</p>
<p>Частина видання: довідкового видання</p>	<p>1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.</p> <p>2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.</p> <p>3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.</p>
<p>Частина видання: продовжуваного видання</p>	<p>1. Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.</p> <p>2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159.</p>

	<p>3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218.</p> <p>4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми законності</i>. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.</p>
<p>Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)</p>	<p>1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92.</p> <p>2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79.</p> <p>3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.</p> <p>4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15.</p> <p>5. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.</p>
<p>Електронні ресурси</p>	<p>1. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.</p>